

Matica
hrvatska

O Matici hrvatskoj
Odjeli
Ogranci
Odjeci
Kontakt

Izdavaštvo

Knjige
Vijenac
Kolo
Hrvatska revija
Elektroničke knjige
Digitalna knjižnica

Zbivanja

Sva
Mladi glazbenici
Salon
Knjižara
Galerija

Vijenac 496

Naslovnica , Razgovor

MARIO GRČEVIĆ, JEZIKOSLOVAC I SVEUČILIŠNI PROFESOR

Nemamo osmišljenu jezičnu politiku

Razgovarao Goran Galić

Pojedini hrvatski vladajući političari i drugi pojedinci koji su radili na ukidanju Vijeća za normu nisu javnosti objasnili zašto takvo tijelo nije potrebno baš Hrvatskoj, a jest potrebno mnogim drugim državama u EU / Jedan dio hrvatskih jezikoslovaca redovito se javlja u javnosti kada netko pokuša institucionalno raditi u korist hrvatskoga jezika, a šuti kada se radi na njegovu štetu / Naše vlasti, i lijeve i desne, uporno odbijaju odrediti i popisati prava hrvatskoga jezika kao službenoga jezika u RH / Zanimljivo je da predsjednik Srpskoga narodnoga vijeća inzistira na ćirilici u Vukovaru, a da ujedno ne inzistira na ćirilici u tjedniku Novosti, glasilu Srpskoga narodnoga Vijeća koje izlazi u Zagrebu / Mnoge dvojezične table u Istri su protuzakonite

Istup kojim u posljednjem svesku *Kola* eminentni domaći i strani kroatisti upozoravaju na nezadovoljavajući društveni položaj hrvatskoga standardnoga jezika potaknuo nas je na razgovor s Mariom Grčevićem, jednim od vodećih suvremenih hrvatskih jezikoslovaca, sveučilišnim profesorom i članom suradnikom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Profesor Grčević u ovom razgovoru govori o razlozima ukidanja Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika, zakonu o jezičnoj uporabi, dvojezičnosti u Vukovaru i Istri i nizu drugih aktualnih pitanja.

Snimio Mirko Cvjetko

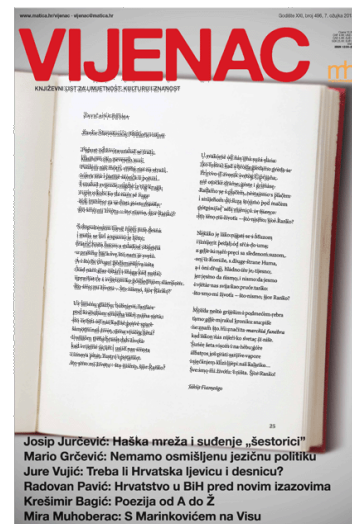
U novom broju ***Kola* niz uglednih domaćih i stranih jezikoslovaca, uključujući i vas, piše o aktualnoj jezičnoj situaciji. Kako to da je došlo do takva istupa?**

Na to pitanje mogao bi najbolje odgovoriti glavni urednik *Kola* Ernest Fišer. On se javio pojedinim autorima i zamolio ih da napišu svoje priloge. Mislim da je obavio sjajan posao, koji je od neobične važnosti, ne samo za njegov časopis, već za Maticu hrvatsku u cjelini. U svojem uvodnom tekstu kaže čime je uredništvo bilo potaknuto pri tematskom oblikovanju ovoga broja *Kola*. Na prvom mjestu spominje odluku ministra Jovanovića o raspuštanju Vijeća za normu hrvatskoga standardnoga jezika, zatim spominje Zaključke o hrvatskom jeziku Društva hrvatskih književnika i Izjavu Razreda za filološke znanosti HAZU u povodu odluke o ukidanju Vijeća za normu. Razred za filološke znanosti u svojoj je izjavi predložio povlačenje odluke o ukidanju Vijeća.

Kako vi tumačite odluku o ukidanju Vijeća za normu hrvatskoga

standardnoga jezika koje je djelovalo pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa?

Ta odluka pokazuje da se u Republici Hrvatskoj ne vodi osmišljena jezična politika u korist

Josip Jurčević: *Haška mreža i suđenje „šestorici“*
Mario Grčević: *Nemamo osmišljenu jezičnu politiku*
Jura Vujčić: *Treba li Hrvatska ćirilicu i desnicu?*
Radovan Pavić: *Hrvatsvo u BiH* pred novim izazovima
Krešimir Bagić: *Poezija od A do Ž*
Mira Muhoberac: *S Marinkovićem na Visu*

496 - 7. ožujka 2013.

- Druga stranica
- Društvo
- Film
- Glazba
- Kazalište
- Književnost
- Kolumna
- Likovna umjetnost
- Matica hrvatska
- Naslovnica
- O tome se govori
- Razgovor
- Tema
- Zadnja stranica

jezika koji je Ustavom RH propisan kao službeni. Kad bi se takva politika provodila, ne bi se ukidali instrumenti koji služe za njezino provođenje. To je, čini se, prepoznala Matica hrvatska pa je njezin predsjednik Igor Zidić na predstavljanju *Kola* najavio da će Matica predložiti Ministarstvu znanosti povlačenje odluke o ukidanju Vijeća i predložiti reaktivaciju Vijeća u starom sastavu.

Koju je funkciju imalo Vijeće?

Vijeće je osnovao ministar znanosti Dragan Primorac 2005. Imalo je više funkcija, a ona najpoznatija bila mu je rješavanje otvorenih pitanja u hrvatskoj normi. Vijeće je bilo ustrojeno kao državno stručno tijelo sastavljeno od predstavnika svih relevantnih institucija i tijela u RH, pa tako npr. i Matice hrvatske, Instituta za hrvatski jezik, HAZU, itd. U osnivačkim dokumentima ministar Primorac ocjenjuje Vijeće kao tijelo od nacionalne važnosti. Ono je bilo zamišljeno kao nezavisno stručno tijelo koje bi kao državno tijelo vodilo skrb o hrvatskom književnom jeziku, i koje bi kao takvo moglo utjecati na razvoj institucionalne jezične politike RH. Pojedini hrvatski vladajući političari i drugi pojedinci koji su radili na ukidanju Vijeća za normu, nisu javnosti objasnili zašto takvo tijelo nije potrebno baš Hrvatskoj, a jest potrebno mnogim drugim državama u EU.

Ministar Jovanović rekao je da će poslove preuzeti Institut za hrvatski jezik, Razred za filološke znanosti HAZU i kroatistički odsjeci.

Tako su prenijeli mediji. Međutim, Razred za filološke znanosti predložio je povlačenje odluke o ukidanju Vijeća i popravljjanje nastale štete. Kada su naše vlasti prije ukidanja Vijeća besmisleno mijenjale ime ministarstva športa i ministarstva zdravstva, nisu uvažile mišljenje Instituta za hrvatski jezik.

Što bi po vama trebalo učiniti?

Trebalo bi uvažiti prijedlog Razreda za filološke znanosti HAZU i povući odluku o ukidanju Vijeća. Zaključke Vijeća treba vratiti na mrežne stranice Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, gdje su bili dostupni godinama, sve do ukidanja Vijeća. Time bi se pokazalo da se uklanjanjem zaključaka nije podilazilo političarima koji su ukinuli Vijeće. Vraćanje zaključaka te političare ne bi smjelo smetati jer tvrde da se jezikom ne treba baviti politika, već struka. Ako netko misli da je zaključke Vijeća trebalo ukloniti zbog stručnih razloga, bio bi red da to obrazloži. Stručni uspjeh pravopisa koji se trenutačno priprema u Institutu za hrvatski jezik, bitnim dijelom ovisi o njegovu odnosu prema Vijeću za normu.

U Vijeću je bilo i onih koji se nisu slagali s nekim njegovim zaključcima?

Neslaganje pojedinaca s odlukama većine u demokratskim je procedurama normalna pojava. No to ne bi smjelo značiti da su ti pojedinci u Vijeću bili protiv Vijeća ili da zbog njihova neslaganja s pojedinim zaključcima treba rušiti sve zaključke ili cijelo Vijeće. Da su ti pojedinci bili protiv Vijeća, ne bi redovito dolazili na njegove sjednice i ne bi aktivno sudjelovali u radu Vijeća i glasovanju. Otvorena pitanja trebalo je rješavati u dogovoru s Vijećem, a ne rušiti Vijeće.

Nije li položaj hrvatskoga jezika u zemlji danas zapravo jasan i neprijeporan?

Kada pročitate tekstove u ovom broju *Kola*, vidimo da nije tako. Ja sam u svojem tekstu o institucionalnoj jezičnoj politici u Republici Hrvatskoj opisao niz problema s kojima bismo se trebali pozabaviti. Naše vlasti, i lijeve i desne, uporno odbijaju odrediti i popisati prava hrvatskoga jezika kao službenoga jezika u RH. S druge strane u hrvatskim zakonima točno definiraju prava manjinskih jezika, a u najnovije vrijeme i prava Hrvatima »razumljivih« jezika. Dok je Vlada 2010. godine odbacivala prijedlog Zakona o hrvatskom jeziku Hrvatskih laburista, donosila je zakone kojima se pristupanjem Hrvatske Europskoj Uniji u službenoj uporabi u Hrvatskoj legaliziraju »razumljivi« jezični idiomi, tj. oni koji nisu u skladu s normama hrvatskoga standardnoga jezika. Budući da ne znamo u kojim se sve zakonima unose takve odredbe i promjene, imamo razloga za zabrinutost.

Kakvo mišljenje o položaju hrvatskoga jezika vlada među hrvatskim lingvistima, vašim kolegama?

Postoje barem dvije struje. Jedni misle da je službeni jezik RH javno dobro o kojem se država mora brinuti u dijalogu sa strukom. Druga struja osuđuje osmišljavanje i provođenje bilo kakve jezične politike. Kažu da jezik pripada svim govornicima i da pojedinci u jezičnoj

zajednici nemaju pravo putem državnih tijela svoje mišljenje nametati drugima. Predstavnicima te struje redovito se javljaju u javnosti kada netko pokuša institucionalno raditi u korist hrvatskoga jezika, a štete kada se radi na njegovu štetu. Ne žele uzeti u obzir da se u svim europskim državama osmišljavaju i provode državne politike u korist vlastitih nacionalnih jezika, negdje eksplicitne i stoga jasno vidljive, a negdje implicitne, no ne manje djelotvorne.

Primjerice?

Uzmimo Poljsku kao primjer. To je jedna od najvećih slavenskih zemalja i članica je EU-a. Poljska ima od 1999. godine jezični zakon. U njemu na početku piše da je poljski jezik kulturno dobro i temeljna sastavnica poljskoga nacionalnoga identiteta. Zatim se kaže da je borba protiv poljskoga jezika od stranih osvajača i okupatora uvijek bila sredstvo za denacionalizaciju Poljaka. U nastavku piše da se obrana poljskoga nacionalnoga identiteta u procesu globalizacije može provoditi samo uz zaštitu poljskoga jezika pa su u tu svrhu sva tijela i javne institucije u Poljskoj dužna poštivati poljski jezični zakon. Kao državno tijelo u funkciji vještaka i savjetodavca za jezična pitanja u poljskom jezičnom zakonu određuje se Vijeće za poljski jezik. Iako Hrvatska nema jezičnoga zakona, a danas ni Vijeća za normu hrvatskoga jezika, ni bilo kakve vidljive državne jezične politike u korist hrvatskoga jezika, upravo Hrvatsku neki jezikoslovci optužuju i navode kao negativan primjer za provođenje ekstremne jezične politike. U tom se ističu pojedini srpski jezikoslovci, koji ujedno štete pred stranom publikom o činjenici da Srbija za razliku od Hrvatske ima jezični zakon, koji predviđa čak i novčane kazne za prekršitelje.

Treba li se Hrvatska ugledati u zemlje poput Poljske ili Srbije?

To nitko ne traži, već se radi o tom da se mi moramo prestati ponašati kao da nas se jezičnopolitička zbivanja oko nas ne tiču. Ako već želimo u Europu, ili ako smo njezin dio, samorazumljivo je da se u nju moramo ugledati i onda kada je to od koristi za hrvatske nacionalne interese.

Kritičari zakona o jeziku tvrde da se jezična uporaba i jezični razvoj ne mogu pravno regulirati. Tvrde i da ih zakon o jeziku podsjeća na agresivnu jezičnu politiku koja se putem Državnog ureda za jezik provodila u NDH.

Stoji li takva usporedba?

To su neprimjerene usporedbe. Nitko ne želi da hrvatski jezični zakon bude usmjeren protiv jezične inačnosti, jezičnih pogrešaka ili neznanja. On ne bi bio usmjeren ni protiv hrvatskih dijalekata, koje treba čuvati i podržavati njihovu uporabu. Od jezičnoga zakona očekujemo samo to da hrvatskomu jeziku u hrvatskoj državi trajno osigura ona prava koja ima većina ostalih zasebnih europskih jezika u svojim državama.

Prijedlog Zakona o javnoj upotrebi hrvatskoga jezika Hrvatskih laburista Sabor je odbio dva puta. Zašto?

Zato što hrvatski političari ne razumiju ili ne žele razumjeti o čemu se radi. No treba reći i to da prijedlog Zakona Hrvatskih laburista nije u dovoljnoj mjeri uvažavao postojeće zakone. Zato ga je bilo lako odbiti.

U članku u Kolu spominjete imena naselja. Što mislite o postavljanju ćirilčnih natpisa u Vukovaru?

Zanimljivo je da predsjednik Srpskoga narodnoga vijeća inzistira na ćirilici u Vukovaru, a da ujedno ne inzistira na ćirilici u tjedniku *Novosti*, glasilu Srpskoga narodnoga Vijeća koje izlazi u Zagrebu. Taj se tjednik redovito, već godinama, tiska na latinici. Tako gledajući, latinica je izbor hrvatskih Srba u njihovoj internoj komunikaciji u Hrvatskoj, no za javne natpise u Vukovaru inzistira se sada na ćirilici. Logičnije bi bilo da je suprotno. *Novosti* bi trebalo tiskati na ćirilici, a na ćirilčnim natpisima u Vukovaru ne bi trebalo inzistirati u situaciji u kojoj se nalazimo. Vrijeme nije zrelo za njih. Bojim se da će Vlada nanijeti štetu ako u toj točki bude radila protiv volje većinskoga naroda i ako ne bude uvažila ono što se je u Vukovaru dogodilo prije dvadesetak godina. A ako već Vlada sama ne može razriješiti situaciju, mogli bi joj pomoći predstavnici srpske nacionalne manjine u Vukovaru i razmotriti mogućnost da u ovoj situaciji ne traže ćirilčne natpise, i to prema uzoru na srpski samostalni tjednik *Novosti* koji izlazi u Zagrebu na latinici prema izboru Srpskoga narodnoga vijeća.

No u Istri dvojezični natpisi dobro funkcioniraju!?

Funkcioniraju jer se ondje nije dogodilo ono što se dogodilo Vukovaru. No ako bismo se htjeli držati zakona u svezi s javnim dvojezičnim natpisima, onda bi u Istri trebalo ukloniti mnoge dvojezične table. Primjerice, nema nikakve zakonske osnovice da na cestama u Istri budu istaknute table s natpisom »Rijeka/Fiume«. Te su table protuzakonito postavljene. Glede njih hrvatski vladajući političari ponašaju se kao da hrvatski zakoni ne postoje, a vrlo su rigorozni u dosadašnjim najavama da će primjenjivati hrvatske zakone kada se radi o ćirilici u Vukovaru. Treba znati i to da je proteklih godina doneseno nekoliko zakona u kojima se primjerice grad Pula na hrvatskom jeziku više ne zove Pula, već Pula-Pola. S obzirom na to sve, nije jasno kakvu jezičnu politiku hrvatska država provodi prema hrvatskomu kao službenom jeziku u RH.

U HAZU-u je nedavno održan skup o hrvatskoj ćirilici, koja je sastavni dio hrvatske jezične baštine. Neki glasovi iz Srbije odmah su se požurili optužiti Hrvate da Srbima otimaju pismo, a istovremeno se bune kad Srbi objavljuju dubrovačku književnost kao svoju. I u nekim hrvatskim medijima postavlja se pitanje zašto se s jedne strane inzistira na hrvatskoj ćiriličnoj baštini, a s druge se osporava ćirilica u Vukovaru.

Govorite o sagledavanju u kojem se miješaju paradigme. I glagoljica je, slično hrvatskoj ćirilici, hrvatsko povijesno pismo, što nema veze s današnjim ispisivanjem službenih natpisa. To što ćirilica danas nije hrvatsko pismo, ne znači da u prošlosti nije bila. Glasovi iz Srbije koje spominjete htjeli bi to dvoje izjednačiti, a to nije moguće. Moji studenti na kolegiju Povijest hrvatskoga standardnoga jezika, koji sam predavao, učili su hrvatsku ćirilicu čitajući tekstove Matije Divkovića. Divković je pisac vjerskih djela koja su dio hrvatske kulturne baštine i koja nema veze sa srpskom književnošću. Divkovićev *Nauk krstjanski za narod slovinski* čitali su Hrvati katolici u Slavoniji, Lici, Dalmaciji, sve do Istre, no nisu ga čitali ni osjećali svojim Divkovići susjedi pravoslavci. Divković svoja djela nije pisao za njih, niti ne na njih odnosi onim svojim »narodom slovinskim«. Ni stara dubrovačka književnost nema veze sa srpskom književnosti, bez obzira radi li se o dijelu koji je napisan ćirilicom ili latinicom. Te književnosti nisu povezane ni jezično, ni komunikacijski. Kakvi su odnosi u Dubrovniku nekoć vladali, može se oprimirati činjenicom da Srbi kao tzv. šizmatici stoljećima nisu smjeli noćiti unutar dubrovačkih zidina. Kad bi svećenici srpske pravoslavne crkve dobili dopuštenje za posjet Dubrovniku, smjeli su se ondje zadržati samo kratko, a Gradom i okolicom kretali su se pod nadzorom dubrovačkih oružnika. Neki srpski lingvisti koji svojataju dubrovačku baštinu teško podnose takve činjenice. Ne žele shvatiti da se u takvoj klimi etnogeneza slavenskoga pučanstva u Dubrovniku nije ni teoretski mogla razvijati u korist srpstva. U svojem svojatanju Dubrovnika zaostaju argumentacijski barem pedesetak godina za hrvatskim jezikoslovcima, a u nedostatku argumenata ponašaju se introvertirano i autistično. No nisu oni pravi problem, već to da u Srbiji ima onih koji ih slušaju i shvaćaju ozbiljno. To su oni koji su prije dvadesetak godina pucali po Dubrovniku uvjereni da ondje žive Srbi koji su zaboravili da su Srbi. Ta je velikosrpska ideologija nakaradna i dokazano zločinačka i kao takvu ju ne smijemo podcjenjivati.

Srbi kao „šizmatici“ stoljećima nisu smjeli noćiti unutar dubrovačkih zidina / Danas većina stranih lingvista i slavista u svojim znanstvenim radovima hrvatski prihvaća na više ili manje primjeren način / Postoje inozemne interesne skupine koje se zalažu za književnojezičnu unifikaciju prostora Zapadnoga Balkana, u koji smještaju i Hrvatsku

Poznato je da se na mnogim europskim i svjetskim sveučilištima hrvatski jezik ne predaje kao samostalan predmet, već u kombinaciji sa srpskim i bošnjačkim. Koliko su uzroci takve prakse financijske prirode (potrebno je manje nastavnika), a koliko stvarnih uvjerenja stranih lingvista o jezičnom jedinstvu?

Mislim da danas većina stranih lingvista i slavista u svojim znanstvenim radovima hrvatski prihvaća na više ili manje primjeren način. Što se samoga studija hrvatskoga jezika i hrvatskih lektorata tiče, situacija se podosta razlikuje u pojedinim zemljama, što ovisi i o ustroju pojedinih sveučilišta i njihovih jedinica. U nizu slavenskih zemalja postoje lektorati za hrvatski jezik unutar slavističkih katedara. U Bratislavi postoji studij hrvatskoga jezika i kulture. U Poznanju u Poljskoj jedan lektor predaje hrvatski, a drugi srpski. Kada je riječ o poljskoj kroatistici, treba spomenuti izvrsnu knjigu Barbare Oczkowie *Hrvati i njihov jezik*, koja je prevedena na hrvatski i koja u nas služi kao sveučilišni udžbenik. Tu su i odlični radovi kolege Bagdasarova iz Moskve, koji je u ovom broju *Kola* ponudio vrlo konstruktivan

prijedlog za rješavanje trenutačne pravopisne situacije u Hrvatskoj. U Pragu na Filozofskom fakultetu koncipirani su studiji bugaristike, kroatistike, makedonistike, serbistike i slovenistike. Za razliku od tih ili takvih zemalja, u Njemačkoj još uvijek nema studija slavistike sa specijalizacijom na hrvatskom jeziku i kulturi. No to ne znači da njemački slavisti osporavaju postojanje hrvatskoga, kroatistike ili kroatologije. Upravo u novom broju *Kola* objavljen je vrlo vrijedan tekst njemačkoga kroatista i slavista, dr. Leopolda Auburgera, autora izvrsne knjige *Hrvatski jezik i serbokroatizam* koja je izašla i na hrvatskom. Auburger je bio predlagao da se barem na jednoj njemačkoj slavistici ustroji studijski smjer slavistike sa specijalizacijom na hrvatskom jeziku i kulturi. Naime, ne možemo biti zadovoljni činjenicom da takav studij ne postoji u Njemačkoj, Austriji, i Švicarskoj, iako u tim zemljama postoje slavistički studiji sa specijalizacijom za druge slavenske nacionalne jezike. Hrvatska bi zasigurno pomogla financiranjem lektorata na njemačkom govornom području na kojem bi se hrvatski predavao pod svojim imenom. Znamo da ondje ponegdje financiramo lektorate na kojima se hrvatski predaje pod imenom BKS.

Ima li ta situacija veze s nedavnom konferencijom u Sarajevu na kojoj su se opet pojavile tendencije koje zagovaraju bosanski/hrvatski/srpski jezik, o **čemu pišete u Kolu?**

Ne znam je li to dvoje povezano, no nije isključeno. Činjenica je da su u Sarajevu tamošnja veleposlanstva Austrije, Švicarske i njemački Goethe-Institut organizirali jezikoslovni skup nakon kojega je više sudionika tvrdilo da su ih organizatori pokušavali potaknuti da prihvate priču o jednom BKS jeziku, a da će politika odraditi ostalo. To nije beznačajno. Pokazuje da postoje inozemne interesne skupine koje se zalažu za književnojezičnu unifikaciju prostora Zapadnoga Balkana, u koji smještaju i Hrvatsku. Čini se da se intenzivirao sukob oko književnojezičnih razvoja na ovim prostorima i da jedan moćni dio međunarodne zajednice – zemalja članica EU-a – zastupa unitarističke ciljeve za koje smo mislili da su prevladani. Te aktivnosti nisu u skladu s činjenicom da je hrvatski jezik tijekom pretprijetnih pregovora s EU-om 2010. godine prihvaćen kao budući službeni jezik EU-a i da su na zahtjev Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, Hrvatskoga zavoda za norme, Narodne biblioteke Srbije i Instituta za standardizaciju Srbije 2008. godine u popisu jezika ISO 639-2 razdvojeni hrvatski, srpski i bošnjački.

Postoje li u Hrvatskoj tendencije obnavljanja kulturnog prostora bivše države, i to putem jezika?

Ima pokušaja koji vode u tom smjeru.

Nedavno je Nušićeva Gospođa ministarka prikazana u Kerempuhu na srpskom jeziku, dok je na platnu projiciran prijevod na hrvatski **Snježane Kordić. Kako to komentirate?**

To je bila reakcija na raspravu koja se otvorila između RTL-a i Vijeća za elektroničke medije. No tu priču trebalo je proširiti na pitanje titlovanja i sinkronizacije stranih filmova. Na našoj televiziji inojezični filmovi sinkroniziraju se samo za najmlađu djecu. Svi ostali filmovi dobivaju titlove. Slijedom toga prosječni hrvatski gledatelj svoje nacionalne televizije hrvatski sluša u mnogo manjem omjeru nego gledatelji većine drugih nacionalnih televizija u Europi. Ako bismo se ugledali u praksu kakva vlada u Njemačkoj, Austriji, Francuskoj, Italiji, i nizu drugih europskih zemalja, onda bismo težili tomu da nam određeni dio inojezičnih filmova bude sinkroniziran. Vani ne sinkroniziraju iz dosade, već se to čini zbog drugih razloga. Uostalom, to je jedan vrlo bitan oblik jezične politike, koji naši vladajući političari ne razumiju jer razmišljaju u paradigmama na koje su se navikli za vrijeme Jugoslavije. Idealno bi bilo kad bismo imali 50% sinkroniziranih, a 50% titlovanih stranih filmova. Glumci i prevoditelji imali bi koristi od takva približavanja kulturnim vrijednostima europskih zemalja, a jezična kultura hrvatskoga govorenoga nacionalnoga jezika, od književnoga do slenga, mogla bi se puno bolje njegovati nego što to možemo sada. Našim pojedinim gledateljima bili bi sinkronizirani filmovi isprva možda malo čudni, no brzo bi se na njih privikli.

Bavite se i proučavanjem jezika hrvatskih latiničnih spomenika, jezika hrvatskih protestanata, jezika dubrovačke pismenosti i književnosti te jezičnog nasljeđa bosanskih franjevac. Koliko je hrvatska jezična baština uopće do danas istražena i vrednovana?

Napravljeni su golemi pomaci nakon osamostaljenja hrvatske države.

Jeste li zadovoljni statusom hrvatskog jezika u našim školama? A u

obrazovanju u cjelini?

Kao nastavnik na kroatologiji Hrvatskih studija nisam zadovoljan činjenicom da se naši magistri edukacije kroatologije diskriminiraju pri zapošljavanju. Postoji zastarjeli Pravilnik o stručnoj spremi i pedagoško-psihološkom obrazovanju učitelja koji im onemogućuje rad u osnovnim školama, dok im se putem drugih pravilnika omogućuje rad u srednjim školama. Da to nije slučajno tako, pokazuje Pravilnik o uvjetima za izbor lektora hrvatskog jezika i književnost na stranim sveučilištima, koji je donesen 2009. godine, a koji također ne predviđa zapošljavanje ljudi s Hrvatskih studija. Brojni su slučajevi naših bivših studenata koji su zbog tih pravilnika dovedeni u teške životne situacije. Primjerice, s jedne im se strane omogućio stažiranje u nekoj osnovnoj školi, da bi im se nakon stažiranja zabranilo polaganje stručnoga ispita. Naravno, ima i težih slučajeva. U te računam onaj dr. Poljakovića sa Sveučilišta u Zadru.

Profesor Poljaković suspendiran je zbog javnog osporavanja rodne teorije.

Njemu je uručena krajem prošle godine suspenzija s radnoga mjesta koju je potpisao rektor dr. Uglešić, a da ga prije toga, kako svjedoči dr. Poljaković, nije pozvao na razgovor o onom što mu predbacuje. Nije dobro da se takvim potezima u akademskoj zajednici ograničava i zabranjuje pravo govora i sloboda mišljenja. Mislim da akademska zajednica to ne smije dopustiti, bez obzira slažemo li se pojedinačno s Poljakovićem ili ne. Njegovu suspenziju trebalo bi odmah povući.

Govorite o akademskoj zajednici koja bi se trebala baviti prvenstveno **istraživačkim radom. Rezultati studije Instituta za društvena istraživanja o nacionalnoj znanstvenoj produkciji u društveno-humanističkom području** govore da **društvenjaci malo objavljuju. Kako to tumačite?**

Smisao znanstvenoga rada nije u količini objavljenih tekstova, već u onim radovima koji unaprijeđuju spoznaje o predmetima koje istražujemo. Neki bi htjeli da se doprinosi unutar humanističkih znanosti mjere kvantitetom, a neki traže da se znanstveno-istraživački rad svih znanstvenika u Republici Hrvatskoj vrednuje preko američkih baza Scopus i WoS. Međutim, te baze uopće nisu koncipirane za praćenje našega rada. Zamolio sam kolegu Toplaka iz knjižnice Hrvatskih studija da mi u tim bazama skupi podatke o akademiku Radoslavu Katičiću i pokojnom akad. Daliboru Brozoviću. To su naši najistaknutiji jezikoslovci na međunarodnom polju. Za profesora Katičića općenito je prihvaćeno mišljenje da je međunarodno najistaknutiji hrvatski filolog. Prema Scopusu bismo njega i Dalibora Brozovića trebali smatrati jezikoslovcima početnicima. Brozović ima u Scopusu samo jedan indeksirani rad, a Katičić tri. U WoS-u je stanje nešto bolje jer je ondje Brozović tri puta indeksiran, a Katičić 18. No nijedan od tih radova nije na hrvatskom. Ta su dvojica svoje najbitnije radove objavljivala upravo na hrvatskom, zalažući se kao kroatisti za to da hrvatski bude i ostane prepoznatljiv kao jezik znanosti. Budući da je u tim bazama stanje takvo kakvo jest, lako možete nekog znanstvenoga novaka prikazati i bodovati kao važnoga znanstvenika, a bitnoga znanstvenika prikazati nebitnim jer nije indeksiran u Scopusu i WoSu. Ima onih koji kažu da se kroatisti moraju prilagoditi Scopusu i Wosu. Kao da smo mi tu zbog baza, a ne one zbog nas. Pored toga, danas u Hrvatskoj postoje i one interesne skupine koje bi htjele hrvatski svesti na onu uporabnu razinu na kojoj je bio početkom 19. stoljeća. Slijedom toga i oni žele da se doseže i u nacionalnim disciplinama kao što je kroatistika vrednuju putem spomenutih baza. Međutim, trenutačno se priprema novi Pravilnik za izbor u znanstvena zvanja. Vjerujem da će uzeti u obzir probleme o kojima govorimo.

Kakav odnos u Hrvatskoj vlada prema velikim hrvatskim jezikoslovcima, **poput spomenutih Katičića i Brozovića? Ponekad se čini da se njihovo** inzistiranje na samobitnosti hrvatskoga jezika danas tretira kao stav iz **nekog drugog vremena, kad je hrvatski bilo potrebno grčevito braniti, što navodno danas više nije slučaj.**

Danas ne moramo grčevito braniti hrvatski jezik. On je u glavnini obranjen. Bez obzira kako jaka bila indoktrinacija iz staroga jugokomunističkoga sustava, koju je u Hrvatskoj uočila gospođa Judith Reismann, danas se hrvatski jezik više ne može ukinuti. Treba mu samo osigurati prava kakva imaju drugi nacionalni jezici u svojim nacionalnim državama. To je dužnost hrvatske države, bez obzira vodi li ju takozvana ljevica ili takozvana desnica. Pored toga, kroatistička struka mora hrvatski izgrađivati tako da izgradnja bude primjerena njemu, a ne integracijama Zapadnoga Balkana. Profesor Katičić dobro je napisao na kraju svojega

članka u *Kolu* da se posljednja bitka bje za jezik i da će o budućnosti hrvatskoga jezika zadnju riječ imati hrvatska jezična zajednica svojim držanjem. Svatko mora u skladu sa svojom savješću odlučiti na kojoj će strani u tom sudjelovati.